

СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

20.03.2023

м. Київ

№ 70/2-рк

КОБЕЛЯЦЬКЕ КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС»

(конфіденційна інформація)

Про здійснення заходів, спрямованих
на запобігання порушенню законодавства
про захист економічної конкуренції

Східним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) за результатом здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах Полтавської області встановлено наступне.

КОБЕЛЯЦЬКЕ КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» (далі – ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС», Підприємство) є юридичною особою, зареєстроване 24.10.2017. Місцезнаходження (конфіденційна інформація). Ідентифікаційний код юридичної особи – (конфіденційна інформація).

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті <https://usr.minjust.gov.ua> з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» є (конфіденційна інформація).

Отже, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» є суб'єктом господарювання.

Аналіз становища ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» на ринку послуги з централізованого водопостачання в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання проведено з урахуванням вимог Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (далі – Методика).

Відповідно до пункту 3.1. Методики, об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- послуга з централізованого водопостачання в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання;

- ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» - суб'єкт господарювання, який надає послугу з централізованого водопостачання в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання.

Згідно з статтею 5 Закону України «Про природні монополії», відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, зокрема, централізованого водопостачання.

Відповідно до частини першої статті 7 Закону України «Про природні монополії» діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до закону.

ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» здійснює господарську діяльність з централізованого водопостачання на підставі ліцензії, виданої ПОЛТАВСЬКОЮ ОБЛАСНОЮ ДЕРЖАВНОЮ АДМІНІСТРАЦІЄЮ 01.12.2017 № 845.

Отже, ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» у розумінні статті 1 Закону України «Про природні монополії» є суб'єктом природної монополії.

Згідно з частиною першою статті 10 Закону України «Про природні монополії» до обов'язків суб'єктів природних монополій віднесено забезпечення надання технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта будівництва у порядку та строки, встановлені законодавством.

Відповідно до пункту 2 частини першої статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (№ 2189-VIII від 09.11.2017, із змінами) послуга з централізованого водопостачання є комунальною послугою.

Згідно із пунктом 5 частини другої статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (№ 2189-VIII від 09.11.2017, із змінами), виконавцем послуг з централізованого водопостачання є суб'єкт господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» технічні умови – це комплекс умов і вимог до інженерного забезпечення систем водопостачання та водовідведення, які мають відповідати його розрахунковим параметрам.

Згідно з статтею 23 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» правами підприємств питного водопостачання та централізованого водовідведення, зокрема, є видача дозволів і технічних умов на підключення споживачів до систем централізованого питного водопостачання та водовідведення.

Споживачами послуги з централізованого водопостачання в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання є фізичні та юридичні особи, які мають намір приєднати свої об'єкти будівництва до системи централізованого водопостачання.

Відповідно до пунктів 5.1 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Відповідно до пункту 4.1 розділу IV Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 № 190, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07.10.2008 за № 936/15627 (в редакції від 26.11.2012 чинній до 13.07.2021) (далі – Правила користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення (в редакції від 26.11.2012)), виробник послуг з централізованого водопостачання та водовідведення видає замовнику технічні умови згідно з поданою заявою протягом десяти робочих днів з дня реєстрації відповідної заяви з урахуванням потужностей споруд та пропускної спроможності мереж систем централізованого водопостачання та водовідведення, із зазначенням умов для проектування вводу: місця приєднання, місця розташування водомірного вузла, умов для влаштування проміжного резервуара і насосів - підвищувачів тиску.

При цьому, видача технічних умов на приєднання водоканалами надається на платній основі та передбачає здійснення ряду заходів, зокрема, розробку, виготовлення, затвердження технічних умов і є обов'язковим для можливості подальшого отримувачем послуги з централізованого водопостачання в цілому.

Відповідно до абзацу вісімнадцятого пункту 1.2 розділу I Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України (в редакції від 26.11.2012), технічні умови - комплекс умов та вимог до інженерного забезпечення об'єкта будівництва, які повинні відповідати його розрахунковим параметрам, зокрема щодо водопостачання.

Відповідно до абзацу дев'ятнадцятого пункту 4 розділу I Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 № 190, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 07.10.2008 за № 936/15627 (в редакції від 13.07.2021) (далі – Правила користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення (в редакції від 13.07.2021)), технічні умови на приєднання до систем централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення (далі - технічні умови) - комплекс умов та вимог до інженерного забезпечення об'єкта будівництва, реконструкції та заходів для забезпечення гідравлічних параметрів стабільної роботи систем централізованого питного водопостачання (з урахуванням забезпечення потреб пожежогасіння) та/або централізованого водовідведення.

Отже, послуга з централізованого водопостачання в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання не має товарів-замінників, оскільки без вказаних технічних умов неможливо здійснити приєднання об'єктів водоспоживання до діючої системи централізованого водопостачання.

Послуга з централізованого водопостачання в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання надається Підприємством на платній основі, а отже, є товаром.

Таким чином, товарними межами ринку є послуга з централізованого водопостачання в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання.

Відповідно до пункту 6.1 Методики, територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи), є неможливим або недоцільним.

Отримання послуги з централізованого водопостачання в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого можливе лише у суб'єкта господарювання, який провадить діяльність з централізованого водопостачання на певній території.

ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» листом від 28.11.2022 № 298 (від 13.01.2023 вх. № 70-01/116) повідомило Відділення, що надає послугу з централізованого водопостачання в межах території м. Кобеляки Полтавського району Полтавської області.

Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуги з централізованого водопостачання в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання є територія м. Кобеляки Полтавського району Полтавської області, на якій розташовані мережі централізованого водопостачання, що перебувають у власності та/або користуванні ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС».

Відповідно до пункту 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

Часовими межами ринку послуги з централізованого водопостачання в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання визначено період 2021–2022 років та січень-лютий 2023 року. В зазначений період структура вказаного ринку не змінювалась.

Бар'єрами вступу потенційних конкурентів на ринок послуги з централізованого водопостачання в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання є обмеження, пов'язані з необхідністю наявності ліцензії на здійснення господарської діяльності з централізованого водопостачання, наявності об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води до споживача.

Враховуючи викладене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» становище ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» має ознаки монопольного (домінуючого) на ринку послуги з централізованого водопостачання в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання в межах території м. Кобеляки Полтавського району Полтавської області, на якій розташовані мережі централізованого водопостачання, що перебувають у власності та/або користуванні ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» у період 2021–2022 років та січень-лютий 2023 року, оскільки на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

Пунктом 4.1 розділу IV Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України (в редакції від 26.11.2012) визначено, що для приєднання до систем централізованого водопостачання та водовідведення замовнику таких послуг надаються технічні умови.

Пунктом 1 розділу III Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення (в редакції від 13.07.2021) визначено, що приєднання до систем централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення здійснюється відповідно до технічних умов (додаток 2), виданих виконавцем послуги з централізованого водопостачання/ централізованого водовідведення, та розробленого і затвердженого в установленому порядку проєкту на приєднання.

Додатком 1 до Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення, у редакції від 27.06.2008 та у редакції від 07.05.2012 була затверджена форма Технічних умов на приєднання (далі – ТУ). Зокрема в цих ТУ, в частині Умов водопостачання містились п.п. 11, 12, які передбачали:

- «11. Розмір пайової участі з розрахунку ___грн. за 1 куб.м. потужності міської системи водопостачання складає ___грн.»

- «12. До плану капітальних робіт в обсязі пайової участі необхідно включити такі роботи з будівництва або реконструкції зовнішніх мереж і споруд водопроводу».

Такі умови не передбачені формою технічних умов, встановлених Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення (в редакції від 26.11.2012 та в редакції від 13.07.2021).

Отже, у разі звернення замовника до виконавця послуги з централізованого водопостачання з приводу видачі технічних умов на приєднання до систем централізованого водопостачання, виробник зобов'язаний видати замовнику технічні умови за формою, встановленою Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення.

Відповідно до інформації ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС», наданої листами від 28.11.2022 № 298 (від 13.01.2023 вх. № 70-01/116) та від 23.02.2023 № 180 (від 24.02.2023 вх. № 70-01/468) вартість послуг з видачі технічних умов на приєднання до системи централізованого водопостачання згідно із «Калькуляційним розрахунком на надання послуг по визначенню та виготовленню технічних умов на проведення водопровідної мережі» від 04.02.2020 становила для населення у розмірі 331,0 грн. (з ПДВ) та для підприємств, організацій та інших споживачів 443,0 грн. (з ПДВ) у період 2021-2022 років – січня-лютого 2023 року.

Протягом 2021-2022 років – січня-лютого 2023 року ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» видано технічні умови на приєднання до системи централізованого водопостачання замовникам: фізичним особам – 3 шт. на суму 993,00 грн., суб'єктам господарювання 3 шт. на суму 993,00 грн. 1 329,00 грн.

ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» листами від 28.11.2022 № 298 (від 13.01.2023 вх. № 70-01/116) та від 23.02.2023 № 180 (від 24.02.2023 вх. № 70-01/468) надало копії технічних умов на приєднання до системи централізованого водопостачання (далі – Технічні умови).

Аналізом наданих ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» копій Технічних умов, виданих замовникам за 2021-2022 роки, Відділенням встановлено, що Підприємством до технічних умов на приєднання до системи централізованого водопостачання, зокрема: ФОП БЛИЗНЮК А.Ф. (технічні умови від 05.12.2021 № 620), ФОП КОТЕНКО С.І. (технічні умови від 27.06.2022 № 613), ФІЗИЧНА ОСОБА (конфіденційна інформація) (технічні умови від 19.05.2022 № 600), ФІЗИЧНА ОСОБА (конфіденційна інформація) (технічні умови від 08.11.2021 № 603), ФІЗИЧНА ОСОБА (конфіденційна інформація) (технічні умови від 13.10.2022 № 619) Підприємством включено наступні вимоги, зазначені у пунктах 11, 12:

- «11. Розмір пайової участі з розрахунку ___грн. за 1 куб.м. потужності міської системи водопостачання складає ___грн.»

- «12. До плану капітальних робіт в обсязі пайової участі необхідно включити такі роботи з будівництва або реконструкції зовнішніх мереж і споруд водопроводу».

Вищезазначені вимоги, включені ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» до пунктів 11, 12 технічних умов, не передбачені формою технічних умов, встановленою Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення (в редакції від 26.11.2012 та в редакції від 13.07.2021).

За поясненнями ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС», наданими листом від 23.02.2023 № 180 (від 24.02.2023 вх. № 70-01/468), форма технічних умов на приєднання до систем централізованого водопостачання та водовідведення, що видавалися замовникам протягом

2021-2022 років, встановлена Підприємством на підставі Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України.

Вищезазначені пункти 11, 12 були встановлені у формі технічних умов, наведених у додатку 1 до Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 № 190, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 07.10.2008 за № 936/15627.

Відповідно до наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства від 24.10.2012 № 541, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 09.11.2012 за № 1895/22207, внесено зміни до форми технічних умов, що є додатком 1 до Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, зокрема, виключено пункти 11, 12 щодо розміру пайової участі та робіт з будівництва або реконструкції зовнішніх мереж і споруд водопроводу.

За інформацією ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС», наданою листом від 23.02.2023 № 180 (від 24.02.2023 вх. № 70-01/468), розмір пайової участі та роботи з будівництва або реконструкції зовнішніх мереж і споруд водопроводу, зазначені у пунктах 11, 12 технічних умов на приєднання до системи централізованого водопостачання, що видавалися замовникам, не визначався, та відповідно кошти Підприємством не отримувались.

ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» не надано підтверджуючих документів щодо встановлення Підприємством форми технічних умов на приєднання до системи централізованого водопостачання та водовідведення, якою виключено вищезазначені пункти 11, 12, що застосовувалась для замовників протягом січня-лютого 2023 року.

Як зазначило ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» у листі від 23.02.2023 № 180 (від 24.02.2023 вх. № 70-01/468), Підприємство не здійснює приєднання до системи централізованого водопостачання замовників, які не виконали умови, зазначені у технічних умовах, виданих Підприємством.

Отже, Законом України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення (в редакції від 26.11.2012 та в редакції від 13.07.2021, що є чинними на даний час) не передбачено включення до технічних умов замовникам вимог щодо розміру пайової участі та робіт з будівництва або реконструкції зовнішніх мереж і споруд водопроводу, а тому дії ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» щодо встановлення таких вимог замовникам у технічних умовах на приєднання до системи централізованого водопостачання є неправомірними.

Відповідно до пункту 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, визнається встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

За відсутності конкуренції на ринку послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначеної послуги.

Такі дії ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» були б неможливими за умов існування конкуренції на ринку послуги з централізованого водопостачання в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання, адже у такому випадку

споживач міг би відмовитись від послуги Підприємства, яке встановлює такі умови реалізації товару, наслідком яких є умова отримання замовниками у ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» технічних умов, що містять вимоги, які не передбачено чинним законодавством.

У разі визначення виконавцем послуги з централізованого водопостачання у технічних умовах на приєднання мереж замовника до системи централізованого водопостачання розміру пайової участі та обсягу робіт з будівництва або реконструкції зовнішніх мереж і споруд водопроводу, наслідком таких дій можуть бути понесені замовником додаткові фінансові витрати на виконання вимог технічних умов, не передбачених чинним законодавством. У разі не виконання технічних умов замовником, виконавець послуги з централізованого водопостачання не здійснює приєднання мереж замовника до системи централізованого водопостачання.

Відповідно до пункту 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визнається встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

Відповідно до пункту 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

Враховуючи вищевикладене, дії ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС», які полягають у визначенні в технічних умовах на приєднання до системи централізованого водопостачання вимог щодо розміру пайової участі та робіт з будівництва або реконструкції зовнішніх мереж і споруд водопроводу, які не передбачено чинним законодавством, можуть містити ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачених пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, шляхом встановлення таких умов придбання товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку послуги з централізованого водопостачання в частині видачі технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання.

Враховуючи наведене, з метою запобігання порушенню законодавства про захист економічної конкуренції, на підставі статті 12¹, частини шостої статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», підпункту 13 частини першої пункту 3, абзацу дванадцятого пункту 7 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає КОБЕЛЯЦЬКОМУ КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» (ідентифікаційний код юридичної особи – (конфіденційна інформація)) такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

вжити заходів щодо недопущення вчинення дій у вигляді встановлення замовникам в технічних умовах на приєднання до системи централізованого водопостачання вимог, які не передбачено чинним законодавством.

Про результати розгляду рекомендацій ККП «ВОДОКАНАЛ ПЛЮС» необхідно повідомити Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (за адресою вул. Зигіна, 1, м. Полтава, 36000 та на e-mail: khrv@amsu.gov.ua) у **30-ти денний термін** з дня їх отримання із наданням копій підтверджуючих документів.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК